

Nr 309.

Av herr **Anderson** i Råstock, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.*

En principiell olägenhet, som enligt många uppfattning vidlåder Kungl. Maj:ts proposition nr 126, är den omständigheten, att några former för arbetsgivarebidrag helt och hållet saknas.

Helt visst är dock den uppfattningen, att arbetsgivaren rättvisligen bör på lämpligt sätt draga försorg om sina arbetare på deras ålderdom, djupt rotad i vad man plägar kalla det allmänna medvetandet.

Ganska många äro också de arbetsgivare, som känt det som en plikt att i ekonomiskt avseende ordna för sin personals ålderdom och följaktligen också vidtagit anstalter därför, antingen, såsom vid de enskilda järnvägarna, genom på bidrag från både personal och arbetsgivare byggda pensionskassor, eller genom regelbundna avsättningar till pensionsfonder vid disposition av vinstmedel, eller, för de mindre arbetsgivarnes vidkommande, genom mindre årliga eller månatliga understöd, kontanta eller in natura, eller i många fall bådadera.

Då det torde ligga i sakens natur, att sådana frivilligt åtagna förpliktelser gent emot arbetare, som nu kunna sägas förefinnas fastslagna i viss utsträckning, kan komma att lida väsentligt avbräck, ja kanske i många fall upphöra, genom antagande av föreliggande förslag till pensionslag, där alla kostnader lagts på det allmänna och vederbörande blivande pensionärer — vilket avbräck även antytts av professor Fahlbeck i tidningspressen innevarande år, och senast av disponenten Göransson, Sandviken, — och då å ena sidan invaliditetsrisken torde vara jämförelsevis stor inom vissa områden och belastningen därifrån på pensionsfonden följaktligen också kommer att gestalta sig därefter, medan å andra sidan pensionslagen ju är avsedd att väsentligt lätta fattigvårdsbördorna, torde det utan vidare låta säga sig, att de, som ingenting åtgjort eller åtgöra i försörjningshänseende för sina utslitna eller invalida arbetare, bliva genom pensionslagens innebörd väl långt tillgodosedda, och detta på andras bekostnad.

För att i någon mån söka dels utjämna ett sådant, jag tvekar icke att säga missförhållande, dels åtstadkomma någon förbättring av pensionerna, dristar jag mig försöka anvisa en utväg, som enligt min uppfattning är möjlig: anlita för inarbetande i lagen av bestämmelser om arbetsgivarebidrag.

Enligt förslaget till pensionslag, medgives enligt vissa grunder rätt för envar att inbetala frivilliga avgifter. Denna rätt borde kunna utvidgas, så att arbetsgivarebidrag till samma belopp som envar enligt paragraf 4 har skyldighet att på grund av sin inkomst inbetala, kunde enligt samma bestämmelser, som i övrigt gälla, under denna form gottskrivnas vederbörande arbetares pensionskonto. Förekomsten av denna personliga rättighet synes mig förutsätta personlig registrering av varje avgiftspliktig.

Infördes nu arbetsgivarebidrag att utgå i visst förhållande till den av varje arbetare hos arbetsgivaren under näst föregående kalenderår intjänta lön, exempelvis en krona för varje fullt hundratal kronor, kontant eller värderad in naturaavlönning, borde sådant arbetsgivarebidrag av pensionsstyrelsen tillgodoföras varje arbetares personliga pensionskonto.

Finge sedan dessa avgifter i fråga om rätt till pension anses jämställda med frivilligt inbetalda avgifter, skulle säkerligen en väsentligt högre pension kunna utbetalas, än vad som nu kan påräknas, och detta utan någon synnerligt stor ytterligare belastning av det allmänna. Härtill kommer, att det torde kunna ifrågasättas, om inte arbetsgivaren hellre betalar en avgift, som kommer hos honom anställda personer till godo, än han betalar en avgift, som endast tillgodoföres en större fond, att lika fördelas över det hela. Någon större tunga på de smärre arbetsgivarne, jordägare eller arrendatorer, bör enligt min mening icke kunna sägas följa av en sådan anordning, när ju dessa kategorier arbetsgivare i regel också hava få arbetare att betala för, vartill ävenledes kommer, att sådana bidrag givetvis borde få anses som arbetsomkostnader och följaktligen vid deklaration avdragas.

Vad kontrollmöjlighet vidkommer, så finnes ju redan nu uppgiftsskyldighet till taxeringsmyndigheterna, evad det gäller utbetald arbetslön, och torde lämplig utsträckning av denna uppgiftsplikt icke möta större svårighet.

Invändningar av ganska betydelsefull natur kunna givetvis göras emot en dylik påbyggnad av pensionslagen, som här antytts, men vinsten i form av ökade pensioner och, som jag tror, jämnare fördelning av kostnaderna synas mig till fullo uppväga de svårigheter, som, åtminstone för närvarande, kunna påvisas.

Av vad jag här tillåtit mig anföra skulle alltså framgå:

att rätten till frivilliga inbetalningar bör utvidgas, så att arbetsgivarebidrag till samma belopp, som envar på grund av inkomst är skyldig att för egen person inbetala och under i övigt samma former, må kunna på så sätt gottskrivas vederbörande arbetare;

att varje arbetsgivare bör kunna åläggas skyldighet att för envar hos honom under näst föregående kalenderår längre eller kortare tid anställd, manlig eller kvinnlig arbetare, för pensionsändamål till pensionsstyrelsen enligt gällande uppbördsbestämmelser inbetala en krona för varje hundratal kronor av respektive arbetare hos arbetsgivaren i fråga intjänad kontant eller värderad in naturaavlöning, dock icke i något fall till högre belopp än arbetaren i fråga enligt pensionslagen är skyldig att på grund av sin inkomst för egen person inbetala;

att dessa arbetsgivareavgifter böra tillgodoföras envar arbetare personligen och i fråga om rätt till pension betraktas såsom jämnställda med frivilligt inbetalda avgifter;

att sådana arbetsgivareavgifter böra få beräknas såsom sådana arbetsomkostnader, för vilka avdrag medges vid inkomsttaxering; samt

att alla arbetsgivare böra åläggas uppgiftsplikt till taxeringsmyndigheterna angående till anställda arbetare utbetalad avlöning.

Med full insikt om problemets, arbetsgivarebidrag eller icke, vittutseende och svårlösta natur, i försäkringsspörsmål av den omfattning som det föreliggande och i förhoppning om att den av herr K. V. Rydén m. fl. ifrågasatta utredningen angående lämpligaste sättet för arbetsgivarebidrags utgående må komma till stånd, har jag dock djärvt framföra min tanke angående denna sak och anhåller, att det särskilda utskottet, med den sakkunskap det förfogar över, ville, därest något av vad ovan sagts skulle befinnas vara värt beaktande, dels låta verkställa den utredning, som till följd därav kan vara behövlig, och dels utarbeta och föreslå den lagtext, som kan befinnas erforderlig.

Stockholm den 15 april 1913.

Anders Anderson

i Råstock.